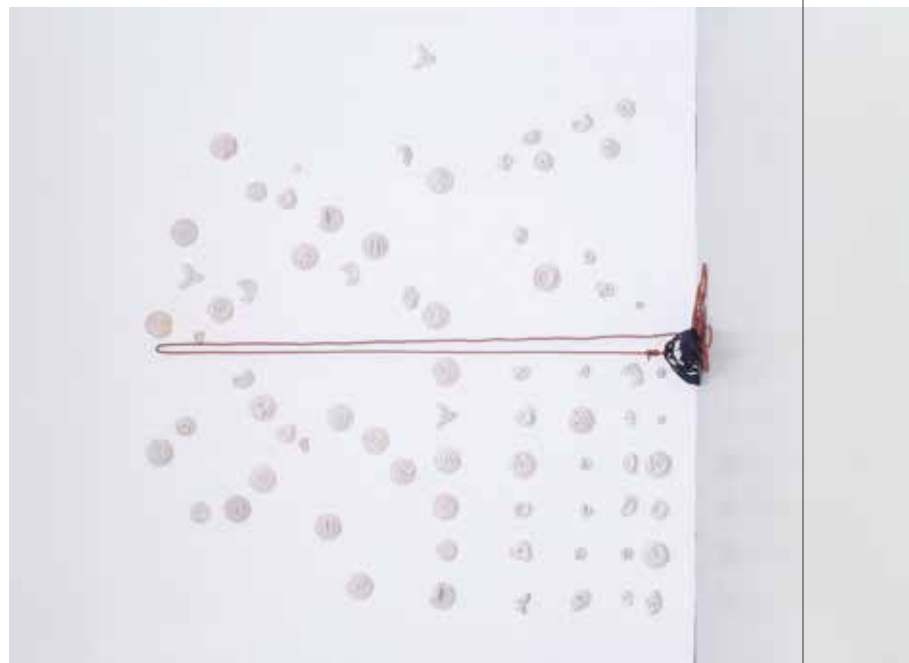

3

2

1

5

4

1

2

3

- 1 Karol Pichler (1957): *Dulce amarum*. 1995. Sadra, liatie, horolezecké lano. Variabilné rozmery. Slovenská národná galéria, Bratislava. Foto: Adam Šakový; Karol Pichler (1957): *Dulce Amarum*. 1995. Plaster, climbing rope. Variable dimensions. Slovak National Gallery, Bratislava. Photo: Adam Šakový
- 2 Pavla Sceranková (1980): *Až až*. 2010. Perinák, udrice. 170 cm. Nitrianska galéria, Nitra. Foto: Miklós Surányi; Pavla Sceranková (1980): *Enough and to Spare*. 2010. Linen chest, fishing rods. 170 cm. Nitra Gallery, Nitra. Photo: Miklós Surányi
- 3 Juraj Meliš (1942 – 2016): *Tier III*. 1971. Drevo, kov; rezanie, maľovanie. 79 x 91 cm. Slovenská národná galéria, Bratislava. Foto: Archiv SNG; Juraj Meliš (1942 – 2016): *Target III*. 1974. Wood, metal, cutting, painting. 79 x 91 cm. Slovak National Gallery, Bratislava. Photo: SNG archive
- 4 Emóke Vargová (1965): *Váža*. 1999. Textil, plastová fólia, igelit, preslivanie. 72 x 105 cm. Slovenská národná galéria, Bratislava. Foto: Archiv SNG; Emóke Vargová (1965): *Barhtub*. 1999. Textil, plastic foil, plastic, quilting. 72 x 105 cm. Slovak National Gallery, Bratislava. Photo: SNG archive
- 5 Jozef Jankovič (1937): *Veľký pad*. 1968. Eposid, kov; sadra, liatie, patinovanie. 450 x 450 cm. Slovenská národná galéria, Bratislava. Foto: Adam Šakový; Jozef Jankovič (1937): *Great Fall*. 1968. Eposid, metal, gypsum, casting, patina coating. 450 x 450 cm. Slovak National Gallery, Bratislava. Photo: Adam Šakový

KHB
Kunsthalle
Bratislava

Maria Bartuszová
Juraj Bartusz
Marko Blažo
Tomáš Džadoň
Jozef Jankovič
Marek Kvetan
Juraj Meliš
Michal Moravčík
Martín Piaček
Karol Pichler
Pavla Sceranková
Emóke Vargová

OTVORENÉ / OPEN
Pon: 12:00 – 19:00 / Mon: 12 – 7 p.m.
Uto: zatvorené / Tue: closed
Str: 13:00 – 20:00 / Wed: 1 p.m. – 8 p.m.
Štv – Ned: 12:00 – 19:00 / Thu – Sun: 12 – 7 p.m.

Vstup voľný / Free entry

Kunsthalle Bratislava
Nám. SNP 12, Bratislava
Slovenská republika

www.kunsthallebratislava.sk

S finančnou podporou
With financial support

Partner osvetlenia fasády
Building Lighting Partner

Modelová situácia slovenského
sochárstva 20. a 21. storočia

Model Situation of Slovak Sculpture
in the 20th and 21st Century

KOD
Kunsthalle
Bratislava

AKO DOMA / LIKE AT HOME

Odborná spolupráca / Expert
collaboration: Vladimíra Büngeřová

TRVANIE VÝSTAVY / DURATION:
31. marec – 29. október 2017
March 31st – October 29th 2017

AKO DOMA / LIKE AT HOME

Vladimíra Büngerová
odborná spolupráca / expert collaboration

Výstavu ako „modelovú situáciu“ môžeme chápať ako jednu z možností, ako (v relatívne krátkom čase) naplniť inštitucionálnu potrebu zrealizovať výstavu, či expozíciu reflektujúcu zásadné vývinové obraty domáceho sochárskeho umenia 20. a 21. storočia – prechod od klasickej sochy až po aktuálne dianie, pre edukatívne ciele a prispieť k jeho poznaniu v radoch širokej verejnosti. V základnej definícii sochárstva sa píše, že predstavuje prácu s materiálom, priestorom a časom. Teória umenia sa snaží analyzovať, ktorá z týchto troch častí identity sochy je podstatná a rozhodujúca v tom-ktorom období vývinu umenia. V šesťdesiatych rokoch 20. storočia umenie poznačila i dematerializácia – teda proces odhmotnenia, intermedialne presahy a po totalitnom zneužívaní pamätníkového sochárstva nastal u nás výrazný „útek“ sochy z diskurzu verejného priestoru a strata vnímania hodnoty sochy v spoločenskom a politickom živote. K tomu všetkému sa pridáva neprítomnosť umelecky kvalitnej sochy pre novú architektúru.

Familiárny názov výstavy *Ako doma* odkazuje na niektoré témy súčasného sochárstva a je i narážkou na medziinštitucionálne vzťahy konzervatívnej inštitúcie, akou je SNG a KHB, prinášajúcej do diskusie nové a aktuálne umelecké názory zo slovenského prostredia i zo zahraničia. Výstava prezentuje diela prevažne domáce a z domácich zbierok. Rozmerom i rozsahom dominujú diela zo zbierky Slovenskej národnej galérie, ktorá ako je všeobecne známe, na dlhé obdobie stratila pre prebiehajúcu rekonštrukciu svoje rozmernejšie výstavné priestory. Jej zbierka jednoznačne patrí k cielene dlhodobu a koncepcie tvoreným zbierkam. Dlhé roky však bez adekvátnej možnosti vystavovania v takom rozsahu, ako si to tento druh umenia vyžaduje. Názov *Ako doma* môžeme čítať i v témach a materiáloch vystavených diel. Jednu z aktuálnych inštalácií predstavuje dom – panelák Tomáša Džadoňa, viaceré priestorové objekty a inštalácie sú tvorené z predmetov zariadenia domácností – z nábytku¹ a banálnych vecí privátneho priestoru. Prítom si treba uvedomiť, že objekty nás nielen definujú, ale i organizujú, animujú a iniciujú súvislosti. Objekty majú performatívnu a transformatívnu silu samy o sebe aj medzi sebou.² Rovnako to platí pre diela, ktoré navzájom vytvárajú iné, nové príbehy, súvislosti a vzťahy, ktoré by bez priestorového rozloženia, teda spoločného vystavenia, nevznikli.

Zámerom výstavy je koncentrovane predstaviť v jednom priestore výber diel monumentálnejších rozmerov, ktoré ostali pre svoju priestorovú náročnosť pomerne dlhé obdobie v depozitároch, mimo výstavných možností. Veľký rozmer a inštalácia náročnosť ich vlastne diskvalifikovali na poznávanie cez reprodukcie alebo prostredníctvom iných záznamov. Prítom „fyzickú“ skúsenosť považujeme v prípade vnímania vizuálneho umenia a zvlášť sôch za najpodstatnejšiu časť ich percepcie. Podľa americkej teoretičky a kurátorky Jahanmy Burtonovej sochu definuje krúživý pohyb okolo nej a tento pohyb dokola neumožňuje zachytiť umelecké dielo na jeden raz v celku.³ Vybrané monumentálne diela majú súvis s architektúrou, vertikálne tvary u Jozefa Jankoviča, paneláková stavba Tomáša Džadoňa, inštalácia Michala Moravčika evokujúca bránu i vežu, pričom prvé dve z nich zobrazujú stabilným objektom labilitu, drámu, blížiacu sa katastrofu. Socha ako stavba (či skladačka) je tvorená na základe stavebných princípov skladby viacerých komponentov a na tektonickom princípe formovania. Spojenie architektonických a sochárskych princípov predstavila v našom prostredí zásadná výstava *Forma nasleduje...risk*,⁴ ktorú považujeme za medzník v interpretácii súčasného sochárstva.

V jednom priestore sa stretávajú diela od šesťdesiatych rokov s tými súčasnými, vytvorenými v nedávnom období autormi strednej a mladej generácie. Komponovanie diel v priestore, teda tvorba výstavy, bola kreovaná okrem potreby vystavenia monumentálnejších realizácií i metódou „zmiešaj a spoj“.⁵

Modelová situácia slovenského sochárstva 20. a 21. storočia /

Model Situation of Slovak Sculpture in the 20th and 21st Century

Intuitívne, náhodne, subjektívne a ahistoricky, slobodne, bez štýlových a materiálových hraníc s tým, že boli uprednostňované nedávne akvizície i diela dlhodobo priestorovo nezažité a nevystavované. Prítom bolo možné predstaviť len malé torzo zbierky. Primárne vystavené diela pochádzajú zo zbierky SNG, ich výber bol doplnený o niekoľko diel zo zbierok iných galérií a od autorov a až následne cibrený na základe vygenerovanej témy a odkrytej prostredníctvom exponátov. Diela prítom nemajú funkciu ilustrácie myšlienky, ale myšlienku de facto určili. Inštalácia výstavy a výber, i keď to nebolo cieľným zámerom, evokujú neprítomné, miznúce telo. Scénu oživujú svojim pohybom návštevníci, stávajúci sa aktívnou súčasťou inštalácie.

Výstave nepredchádzal dlhodobý a koncentrovaný historicko-teoretický výskum vývinu sochárstva v slovenskom umení, tvorbu zbierky však môžeme ponímať ako výsledok systematického výskumu viacerých odborníkov počas niekoľkých desaťročí existencie galérie.⁶ V prezentácii sme sa vedome snažili vyhnúť dielam vyžadujúcim klasický inštaláčny sochársky prvok – sokel, a tak fungujú diela v priestore akoby „samonosne“ – priamo na podlahe, alebo na stene, prirodzene zrastené s priestorom. Umenie inštalácie funguje na istej dávke performativity, v jednom priestore a čase sa ocitajú rozdielne umelecké prejavy a formy, rôzne jazyky a štýly, časové vrstvy. Prístup k výberu a konečná forma výstavy je otvorená, nezaťažaná obmedzeniami a hranicami, definíciami a pojmami – okrem sochárstva, ktorého historický vývin samostatne prezentovať bez iných médií by bolo možno márnosťou.

An exhibition created as a “model situation” can be understood as one of the (relatively time-efficient) ways of fulfilling the institutional need to organize and exhibition or an exposition reflecting the crucial changes in the development of our sculpture in the 20th and 21st century, from traditional sculpture to contemporary forms, with the aim to educate the public and contribute to general recognition of sculpture. According to its definition, sculpture operates with material, space, and time. Art theory strives to analyze which of the three dimension of sculpture identity is essential and crucial in different periods of the evolution of art. Among other factors, the art created in 1960s was marked by dematerialization and intermedia extensions. Once the period of misusing monumental sculpture for totalitarian purposes was over, our art faced a significant “fleeing” of sculpture from the discourse of public space, losing its value in social and political life. On top of that, it suffered from the absence of artistic quality required by the new architecture.

The familiar title of the exhibition refers to certain subject matters of contemporary sculpture and connotes interinstitutional relations of conservative institutions like the Slovak National Gallery and Kunsthalle Bratislava, which discuss new and current artistic concepts from Slovakia and abroad. The exhibition presents works mostly of domestic origin and from domestic collections. The pieces from the collection of the Slovak National Gallery – which lost a significant part of exhibition space due to ongoing reconstruction – dominate the exhibition in terms of size and scope. Undoubtedly, the collection of SNG belongs to long-term and conceptually formed collections. For many years, however, there was no adequate way of exhibiting it in the extent required by this kind of art. The title of the exhibition can be interpreted through the subject matters and materials of the exhibited pieces. One of the current installations presents a panel house by Tomáš Džadoň, several spatial objects and installations composed of household utilities including furniture¹ and banal objects of

private space. We must realize, though, that the objects not only define us, but also organize, animate and initiate context relations. The objects have performative and transformative power that manifests individually and among each other.² The same applies for the artworks that together create new, different stories, contexts and relations, which would not emerge without their joint arrangement in space, i.e. without exhibiting them together.

The aim of the exhibition is to present at once in a single room the selected artworks of rather monumental dimensions, due to which they stayed unexhibited in depositories for a relatively long time. The large size and challenging installation practically disqualified these pieces, which were typically introduced only through reproductions and other records. When it comes to perceiving visual art, though, physical experience is vital, especially in case of sculpture. According to the American theorist and curator Johanna Burton, sculpture is defined by a circular motion around it, making it impossible to capture the entire artwork at once.³ The selected monumental works are related to architecture, particularly Jozef Jankovič's vertical objects, Tomáš Džadoň's panel house, Michal Moravčík's installation evoking a gate and also a tower. The first two utilize stable objects to depict lability, drama, and impending disaster. Sculpture as a construction (or a composition) is built on the principles of composing different elements, as well as on tectonic principle. The fusion of architectural and sculptural tendencies was introduced by the essential exhibition *Form Follows... Risk*⁴ considered as a turning point in the interpretation of contemporary sculpture in our context.

In one room, artworks from 1960s encounter with contemporary pieces created recently by the authors of the middle and younger generation. Their composition in space – or the production of the exhibition – was created with respect to the exhibition needs of the monumental pieces, as well as by “mixing and matching”.⁵ The artworks are arranged intuitively, randomly, subjectively and ahistorically, without style and material limits, preferring recent acquisitions and pieces that were not physically introduced and exhibited for a long time. It is true, though, that it was possible to show only a small fragment of the collection. Primarily, the works come from the collection of the Slovak National Gallery, the selection of which is accompanied by some pieces from the authors and the collections of other galleries, specifying the theme of the exhibition generated by and revealed through the exhibits. The works do not function as illustrations of the idea – they de facto determine it. Although not intentionally, the installation and the selection evoke an absent, vanishing body. The scene comes to life as the visitors move through it, becoming an active part of the installation.

The exhibition was not preceded by a long-term concentrated research on historical and theoretical evolution of sculpture in Slovak art. However, the creation of a collection can be seen as the result of a systematic research executed by a number of experts over several decades of the existence of the gallery.⁶ We have consciously tried to avoid including the works that require a plinth as a traditional installation element related to sculpture, so that the pieces work autonomously – directly on the floor or on the wall, naturally blending with the exhibition space. The art of installation employs a certain degree of performativity, introducing different artistic styles, forms, languages, and expressions at once in the same space. The approach to the selection and the final form of the exhibition remains open, free of limitations and boundaries, with the exception of (the term) sculpture – to present its historical evolution without other media would probably be vain.

Preklad / Translation: Martina Petáková

KOD

Kunsthalle
Bratislava

Marko Blažo (1972): *3D 4D*. 1996. Sadra, papier, kombinovaná technika. 12,5 × 21,5 × 16 cm. Slovenská národná galéria, Bratislava. Foto: Archiv SNG
Marko Blažo (1972): *3D 4D*. 1996. Gypsum, paper, mixed media. 12,5 × 21,5 × 16 cm. Slovak National Gallery, Bratislava. Photo: SNG archive

1 V roku 2002 – 2003 sa uskutočnila výstava *NYBŮVITT – nábytok v súčasnom umení* v synagóge Galérie Jána Koniarka v Trnave, ktorá prezentovala viacerých autorov inštalácií a objektov, ktorých základom bol nábytok. (kurátorky: Petra Hanáková, Alexandra Kusá).

2 Jeřábková, Edith: Rozšírený editoriál. In: Jeřábková, Edith – Lang, Dominik (eds.): *Lapidárium. Ateliér sochařství. Praha : Vysoká škola uměleckoprůmyslová*, 2014, s. 20.

3 Burtonová, Johanna: *Sochařství: Ne-Ne-Ne (Nebo krásný vzduch)*. In: Jeřábková, Edith – Lang, Dominik (eds.): *Lapidárium. Ateliér sochařství. Praha : Vysoká škola uměleckoprůmyslová*, 2014, s. 94.

4 Centrum pro současné umění Futura a Karlin Studios, Praha a Slovenská národná galéria, Bratislava, 2007, kurátori: Jana Ševčíková, Jiří Ševčík, Monika Mitášová.

5 Kulatý stůl / Dilema současného umění. In: Foster, Hal – Krauss, Rosalind – Bois, Yve-Alain – Buchloh, Benjamin H. D.: *Umění po roce 1900. Modernismus, antimodernismus, postmodernismus*. Bratislava : Slovart, 2007.

6 Za všetky kurátorky zbierky moderného a súčasného sochárstva spomeňme Denisu Kahounová, Zuzanu Bartošová, Zoru Rusinová.

1 In 2002 – 2003 an exhibition entitled *NYBŮVITT – Furniture in Contemporary Art* took place in the synagogue of Ján Koniarek Gallery in Trnava. The show presented several authors of installations and objects based on furniture (curators: Petra Hanáková, Alexandra Kusá).

2 Jeřábková, Edith: Rozšírený editoriál. In: Jeřábková, Edith – Lang, Dominik (eds.): *Lapidárium. Ateliér sochařství. Prague: Academy of Arts, Architecture and Design*, 2014, p. 20.

3 Burtonová, Johanna: *Sochařství: Ne-Ne-Ne (Nebo krásný vzduch)*. In: Jeřábková, Edith – Lang, Dominik (eds.): *Lapidárium. Ateliér sochařství. Prague: Academy of Arts, Architecture and Design*, 2014, p. 94.

4 Center for Contemporary Art Futura and Karlin Studios, Prague and Slovak National Gallery, Bratislava, 2007, curators: Jana Ševčíková, Jiří Ševčík, Monika Mitášová.

5 Kulatý stůl/Dilema současného umění. In: Foster, Hal – Krauss, Rosalind – Bois, Yve-Alain – Buchloh, Benjamin H. D.: *Umění po roce 1900. Modernismus, antimodernismus, postmodernismus*. Bratislava : Slovart, 2007. .

6 Among others, the collection of modern and contemporary sculpture was curated by Denisa Kahounová, Zuzana Bartošová, and Zora Rusinová.